

PROBLEMELE JURIDICE ALE TRANSPORTULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Dumitru CEBAN, Ion COTRUȚĂ

Universitatea Tehnică a Moldovei, catedra Inginerie și Management în Transporturi

Abstract: Se analizează problemele juridice ale transportului în Republica Moldova și se propun acțiuni pentru îmbunătățirea situației în domeniile transporturilor rutiere, feroviare, navale și aeriene.

Cuvinte cheie: Programul Marco Polo, TRACECA, Comisia Dunăreană, Reguli unice de navigație internă, Organizației Maritime Internaționale, introducerea documentației unice, Acordul Joint Aviation Authorities.

1. Problemele actuale.

Eficiența dezvoltării și utilizării sistemelor de transport moderne se determină prin intensitatea și caracterul balansat al proceselor de desfășurare a reformelor economice. Necesitatea obiectivă a desfășurării în continuare a reformelor economice a pus în fața R. Moldova un șir de probleme comune în domeniul complexului de transport.

Un grup de probleme rezidă din necesitatea dezvoltării sistematicității în asigurarea normativ-juridică, a activității complexului de transport, dezvoltării metodelor de adaptare a mecanismelor de prestare a serviciilor de transport și expediție la condițiile pieței contemporane.

Soluționarea acestei probleme va permite crearea condițiilor obiective pentru asigurarea informațională pleneră, operativă și veridică a tuturor participanților pieței a serviciilor de transport și expediție.

Soluționarea acestei probleme prezintă o condiție necesară pentru susținerea și sporirea competitivității întreprinderilor naționale de reparații, crearea posibilităților obiective pentru diminuarea factorilor negativi, ce influențează asupra politicii de prețuri în complexul transportului.

Necesitatea obiectivă a soluționării a problemei indicate determină cerința elaborării unei politici de transport la baza căruia trebuie puse criteriile sistemice ale gospodăririi eficiente, orientate spre relațiile de piață în sfera prestării serviciilor de transport și expediție;

Perfecționarea asigurării normativ-juridice a activității sistemului de transport.

În R. Moldova este necesar să fie create condiții pentru integrarea sistemii de transport naționale în sistemele de transport internațională pe baza armonizării bazei legislative și normativ-juridice în vigoare și în curs de elaborare, utilizării tehnologiilor de transport unificate în corespundere cu cerințele și parametrii, stabiliți de convențiile și acordurile internaționale, precum și de cerințele înaintate de Organizația mondială a comerțului. Pentru elaborarea comună și unificarea legislației transporturilor este necesar:

1. Încheierea formării bazei juridice a relațiilor internaționale în domeniul activității de transport, și anume:

- Asigurarea realizării Acordului privind principiile de formare a spațiului de transport comun și interacțiunii statelor-membre CSI în domeniul politicii de transport de la 9 octombrie 1997 și altor documente de bază în domeniul transportului;

- elaborarea și adoptarea a codurilor, acordurilor și deciziilor necesare după tipurile de transport, ce determină ordinea interacțiunii în corespundere cu legislația internațională în domeniul transportului.

Republica Moldova deține statutul de membru cu drepturi depline la Conferința Europeană a Miniștrilor de Transport (CEMT), începând cu 30 august 1996.

Armonizarea legislației privind securitatea rutieră, mediul înconjurător, aspectele tehnice și sociale; liberalizarea pieței serviciilor de transport și garantarea liberei concurențe, accesul la piețele serviciilor de transport din toate țările; facilitarea tranzitului; promovarea transportului de pasageri publici și colectivi pentru reducerea traficului rutier intens; identificarea costului total de infrastructură a tuturor tipurilor de transport.

Datorită colaborării cu CEMT, anual Republicii Moldova este repartizat un contingent de autorizații multilaterale pentru efectuarea traficului internațional de mărfuri, astfel transportatorii moldoveni beneficiază de anumite facilități la efectuarea acestor transporturi în toate țările membre CEMT.

Republica Moldova este membru al Consiliului Coordonator de Transport al statelor-membre CSI (CCT) începând din 30.12.1991.

Activitatea CCT este axată pe crearea unei piețe unice a serviciilor de transport în spațiul CSI, armonizarea bazei juridice și fiscale, constituirea unor norme tehnice comune de transport.

Participarea în calitate de membru CCT ne permite soluționarea problemelor ce apar la efectuarea transporturilor auto internaționale în cadrul statelor-membre CSI.

A fost abordată problema securității circulației rutiere și inițiate discuții vizând oportunitatea semnării unor acorduri multilaterale în domeniul transportului auto, inclusiv a Acordului privind cooperarea țărilor CSI în domeniul transportului rutier internațional de mărfuri, care prevede efectuarea transportărilor bilaterale de marfă pe teritoriile țărilor membre CSI fără autorizații. Semnarea acestor acorduri va facilita efectuarea transportărilor rutiere în spațiul CSI unde transportatorii moldoveni efectuează transportări multiple, îndeosebi în Rusia, Ucraina, Belarus.

2. Schimbări necesare și acte internaționale ce necesită să fie aprobate

2.1. În domeniul transportului terestru.

1. Documentele de politici tolerante sînt accesibile pentru Moldova, cum ar fi Programul Marco Polo sau recentul cadru cercetare-dezvoltare (R&D), iar în caz de necesitate, factorii interesați locali trebuie să beneficieze de susținere, în această ordine de idei.

2. Instrumentul European de Vecinătate și Cooperare pentru 2007–2013, elaborat de UE, în care pentru Moldova se preconizează subvenționarea ratei dobînzii și alte forme de combinare a granturilor cu împrumuturile, ceea ce va facilita investițiile efectuate de către instituțiile financiare în domeniul mediului, energiei și transportului.

3. Prin comunicatul său final din 4 decembrie 2006 COM (2006)726, Comisia Europeană și-a extins contribuția financiară, propunîndu-și mai multe scopuri. Acțiunile aferente transportului și infrastructurii pot fi realizate în trei etape:

a) examinarea acordurilor multilaterale adiționale în domeniul energetic și de transport și revizuirea celor existente;

b) orientarea activității de extindere a rețelelor UE de transport și energie spre țările vecine și interoperabilitatea;

c) participarea țărilor vecine în programe și studii comunitare relevante.

Prin Hotărârea Comitetului Economic Interstatal al țărilor CSI din 11.09.98 Consiliul Interstatal al Drumurilor a fost reorganizat în Consiliul Interguvernamental al Drumurilor.

Proiectele care au fost realizate și care se află în curs de realizare în cadrul cooperării cu organizația respectivă: Sunt elaborate un șir de acte normative tehnice în domeniul gospodăriei rutiere.

Rezultatele colaborării cu organizația respectivă din momentul aderării și pînă în prezent: Participarea reprezentanților ministerului la ședințele organizate de Consiliul Interguvernamental al Drumurilor contribuie la obținerea facilităților de a beneficia gratuit de materialul informațional necesar gospodăriei drumurilor pentru Republica Moldova.

Având în vedere facilitățile sus-menționate și importanța lor pentru Moldova, eventuala excludere a republicii din cadrul acestei organizații ar provoca pierderi esențiale în dezvoltarea rețelei drumurilor și ar agrava activitatea tuturor transportatorilor.

Programul TRACECA a fost inițiat de către Comunitatea Europeană la Conferința de la Bruxelles ca componentă a TACIS prezentînd o programă interstatală regională, avînd ca scop facilitarea cooperării între statele membre în toate domeniile ce țin de dezvoltarea comerțului și transportului în regiune; dezvoltarea coridorului de transport Asia Centrală — Caucaz — Europa; facilitarea regimilor vamale între țările membre.

Rezultatul programului TRACECA a devenit colaborarea strînsă și dialogul dintre reprezentanții guvernului, ceea ce a dus la semnarea acordurilor comune cu privire la menținerea taxelor de tranzit la nivele competitive și la nivele competitive și simplificarea formalităților de trecere a granițelor.

Moldova participă activ la întrunirile organizate în cadrul TRACECA, unde la momentul dat, merge la elaborarea Strategiei Comisiei Interguvernamentale privind dezvoltarea coridorului pentru perioada de 2015 în concordanță cu politica în domeniul transportului și trecerea frontierelor Uniunii Europene.

Parlamentul a ratificat documentele de aderare pe data de 14 decembrie 2005. Astfel, pentru anul 2006 cota de plată către organizația respectivă se va majora de la 7 mii Euro la 50 mii Euro.

Odată cu semnarea Acordului Multilateral de Bază, Moldova devine "parte" a acestuia și începe să activeze în cadrul Comisiei Interguvernamentale TRACECA. Acest fapt a presupus formarea Comisiei Naționale și Reprezentanței Secretariatului Permanent al CI TRACECA în Moldova. Acest acord a fost ratificat de către Parlamentul Republicii Moldova la 15.12.2005 prin Legea nr. 328 – XVI.

Prin Hotărârea Guvernului nr. 41-p din 12.04.2005 delegația oficială a Republicii Moldova a luat parte la Ședința a patra a CI TRACECA, unde a și fost semnat Acordul despre finanțarea comună a CI TRACECA.

Programul TRACECA presupune un șir de proiecte pentru dezvoltarea coridorului de transport Europa — Caucaz — Asia și implementarea lor în regiunile ce corespund acestui coridor. Începând cu anul 1998, Comisia Națională și Secretariatul Național au activat în direcția colaborării la implementarea și realizarea proiectelor TRACECA prevăzute pentru țările – membre, inclusiv și pentru Republica Moldova.

2.2. În domeniul transportului naval

Comisia Dunăreană, creată în baza Convenției privind regimul de navigație pe fluvial Dunărea din 1948 avînd ca scop favorizarea dezvoltării navigației și îmbunătățirea condițiilor de navigație pe fluvial Dunărea. Republica Moldova a aderat la organizația menționată la 10 iulie 1998 prin Hotărîrea Parlamentului nr. 86-XIV. Aplicarea actelor Comisiei Dunărene are caracter obligatoriu pentru toate navele ce navighează pe Dunăre.

După deschiderea în anul 1992 a canalului de navigație Rin — Main — Dunăre, s-a creat rețeaua unică Pan-Europeană a căilor de navigație internă de importanță internațională în componența căreia intră fluvial Dunărea — coridorul de transport VII, cale navigabilă magistrală E-80, unind porturile bazinului Mării Negre cu porturile Mării Nordice.

Oportunitatea participării Republicii Moldova la organizația menționată este majoră și în contextual dezvoltării complexului portuar Giurgiulești, dat fiind faptul, că membrii Comisiei efectuează transportarea mărfurilor și pasagerilor fără a plăti taxele vamale, ecologice, de frontieră și transit.

Bugetul Comisiei Dunărene se stabilește pe un an calendaristic în franci elvețieni, iar din 2003 în euro în cote egale pentru toți membrii.

Oportunitatea participării Republicii Moldova la organizația menționată este majoră și în contextual dezvoltării complexului portuar Giurgiulești, deoarece țările membre la Comisia Dunării pot transporta mărfuri și pasageri fără a plăti taxe vamale, ecologice, de frontieră și tranzit.

În conformitate cu rezoluțiile CD a fost elaborate și aprobate: "Certificatul navei"; "Certificatele de bord" pentru navele fluviale și "Brevetul de marinar".

Sunt adoptate de CD "Reguli unice de navigație internă pe căile de importanță internațională"; Acordul European privind transportarea mărfurilor periculoase pe căile navigabile interne de importanță internațională"; "Convenția privind contractul de transportare a mărfurilor pe căile de navigabile interne de importanță internațională".

Republica Moldova este membru plenipotențiar al Organizației Maritime Internaționale (IMO). Actualmente membri IMO sînt 163 state și 2 state au statut de membru asociați. Republica Moldova a devenit oficial membru cu drepturi depline al IMO la 12 decembrie 2001.

În cadrul acestei organizații se creează și sunt asigurate mecanisme de colaborare între guverne în domeniul navigației maritime internaționale, eficacității securității navigației, precum și soluționarea problemelor administrative și de drept; susținerea măsurilor privind reducerea acțiunilor de discriminare și supralimitărilor din partea guvernelor cu scopul dezvoltării navigației maritime comerciale internaționale; asigurarea schimbului de informații între guverne în problemele care se examinează și sînt de competența IMO.

În activitatea sa IMO se ocupă de pregătirea proiectelor convențiilor internaționale, rezoluțiilor și altor documente pe problemele navigației maritime; elaborarea și aprobarea recomandărilor, codurile, standardele și instrucțiunile pe problemele de securitate a navigației maritime și protecție a mediului maritim, etc.

Ca membru al acestei Organizații, Republica Moldova are posibilitatea de a asigura navele maritime sub pavilionul Republicii Moldova cu documente de bord în conformitate cu prevederile convențiilor IMO, coordonează activitatea intru implimentarea cerințelor tehnice, creează baza legislativă și normativă la exploatarea terminalului petrolier și a portului maritim de la Giurgiulești.

La solicitarea Moldovei, IMO a acordat consultații privind asistența tehnică la elaborarea actelor naționale, implementarea prevederilor convențiilor, codurilor, rezoluțiilor, acordurilor internaționale, precum și îndeplinirea de către stat a funcțiilor stat-port și stat-pavilion.

Un alt factor de sporire a calității transportului naval este introducerea documentației unice de transport, ceea ce va majora interacțiunea transportului naval cu celelalte tipuri de transport și va permite introducerea noilor scheme tehnologice de transport pentru livrarea mărfurilor.

Un rol esențial în soluționarea acestor întrebări poate avea intrarea în vigoare a actelor normative care reglementează efectuarea transportării mixte și combinate. În acest sens, dar și pentru reglementarea în complex a mecanismelor și metodelor de administrare a transportului naval intern este elaborat Codul transportului naval intern.

Tot în acest sens, este necesară efectuarea dezvoltării bazei normative în domeniul impozitării agenților economici ce activează în ramura transportului naval, care efectuează transporturi internaționale, luând în considerație specificul transportului naval.

2.3. În domeniul transportului aerian.

Implementarea de către Acordul Joint Aviation Authorities

Examinarea avantajelor aderării Republicii Moldova la Convenția de la Montreal (1999) pentru unificarea unor reguli privitoare la transportul aerian internațional

Revizuirea și perfecționarea Programului Național de Facilitare a Transporturilor Aeriene, actualizarea prevederilor acestuia de către Comitetul Național de Facilități Aeronautice, astfel încât acestea să corespundă în totalitate cu cerințele europene

Încheierea vizitelor de standardizare (operațiuni, navigabilitate, licențiere) ale JAA și obținerea dreptului Moldovei de a emite certificate internaționale în toate cele 3 domenii

Ajustarea la cerințele legislației în vigoare a actelor normative ale Administrației de Stat a Aviației Civile privind reglementarea domeniului monopolurilor

Examinarea avantajelor aderării Republicii Moldova la Convenția de la Capetown (2001) referitor la garanțiile internaționale privind echipamentul mobil

Armonizarea cadrului legislativ național referitor la certificarea aeroporturilor cu reglementările europene

Implementarea în aviația civilă a Moldovei a conceptului de Management al Siguranței (SMS), inclusiv la operatorii aeriени de transport public.

Bibliografie:

1. *Concepția unei politici de transport comune a statelor-membre CSI pe perioada până la 2010.* MTGD RM 2008. www.mtgd.gov.md
2. [Acțiuni prioritare pentru anul 2008 în contextul procesului de integrare europeană.](#) Guvernul RM 2007
3. *Hotărîre cu privire la aprobarea Strategiei de dezvoltare a aviației civile în perioada anilor 2007-2012 nr. 987 din 30.08.2007 Guvernul Republicii Moldova.* Monitorul Oficial nr.146-148/1030 din 14.09.2007
4. *Международные правила толкования торговых терминов «ИНКОТЕРМС-2000»,* Кишинёв, Вивар-Едитор, 2007